גמ' איתמר רב יהודה ורב עינא חד תני שואבה וחד תני חשובה אמר מר זוטרא מאן דתני שואבה לא משתבש ומאן דתני חשובה לא משתבש מאן דתני שואבה לא משתבש דכתיב [1]ושאבתם מים בששון ומאן דתני חשובה לא משתבש דאמר רב נחמן מצוה חשובה היא ובאה מששת ימי בראשית ת"ר א)החליל דוחה את השבת דברי ר' יוסי בר יהודה וחכ"א אף י"ט אינו דוחה אמר רב יוסף מחלוקת בשיר של קרבן דר' יוסי סבר ב)עיקר שירה בכלי ועבודה היא ודוחה את השבת ורבנן סברי עיקר שירה בפה ולאו עבודה היא ואינה דוחה את השבת אבל שיר של שואבה דברי הכל שמחה היא ואינה דוחה את השבת אמר רב יוסף מנא אמינא (א) דבהא פליגי דתניא ג)אכלי שרת שעשאן של עץ רבי פוסל ורבי יוסי בר יהודה מכשיר מאי לאו בהא קמיפלגי מאן דמכשיר סבר עיקר שירה בכלי וילפינן מאבובא דמשה ומאן דפסיל סבר עיקר שירה בפה ולא ילפינן מאבובא דמשה לא דכ"ע עיקר שירה בכלי והכא בדנין אפשר משאי אפשר קמיפלגי מאן דמכשיר סבר ד)דנין אפשר משאי אפשר ומאן דפסיל סבר (ב) לא דנין אפשר משאי אפשר ואיבעית אימא דכ"ע דעיקר שירה בפה ואין דנין אפשר משאי אפשר והכא במילף ה)מנורה בכללי ופרטי או ברבויי ומיעוטי קא מיפלגי רבי דריש כללי ופרטי ר' יוסי בר יהודה דריש ריבויי ומיעוטי רבי דריש כללי ופרטי [2]ועשית מנורת כלל זהב טהור פרט מקשה תעשה המנורה חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש של מתכת באף כל של מתכת ר' יוסי בר יהודה דריש ריבויי ומיעוטי ועשית מנורת ריבה זהב טהור מיעט מקשה תעשה המנורה חזר וריבה ריבה ומיעט וריבה ריבה הכל מאי רבי רבי כל מילי מאי מיעט ו)של חרס אמר רב פפא

כתנאי

גמ' ששת ימי בראשית. דאמרן לעיל [מט.] שיתין נבראו מששת ימי בראשית לקבל הנסכים: **בשיר של קרבן.** בחליל המכה לפני המזבח בשעת ניסוך ז)(המים (ג) ו)היין לתמיד של שחר וניסוך היין לתמיד של בין הערבים שהלוים עומדין על דוכנם ואומרים שיר והחליל מכה לפניהם כדתנן במסכת ערכין (דף י.) בי"ב יום בשנה החליל מכה לפני המזבח ואין אומרים שיר על המזבח אלא על היין כדאמרינן התם [יא.] ובאותו חליל נחלק ר' יוסי בר יהודה לומר שהוא דוחה: **עיקר שירה.** שקרבן צבור טעון שיר מן התורה כדאמרינן במסכת ערכין (דף יא.) מכמה מקראות וסבר ר' יוסי עיקר השיר אינו אא"כ חליל מכה עם השיר וכן כנורות ונבלים הכל כמנין המפורש שם הלכך עבודה היא וכי היכי דתמיד דוחה שבת שיר שלו נמי דוחה שבת: **בפה.** הלוים אומרים השיר דבר יום ביומו כגון לה' הארץ ומלואה (תהלים כד) בראשון גדול ה' ומהולל (שם מח) בשני וכן כולם ובשבת שאי אפשר לחליל אינו דוחה שאין כלי שיר המצוה ולקמן [נא.] ילפינן טעמייהו מקראי: **אבל שיר של שואבה.** שהיה כל הלילה על מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כדקתני במתני' ח) והלוים בכנורות ובנבלים: **דברי הכל שמחה יתירה היא.** ואינה מן התורה אלא לחבב את המצות ולא דחי שבת: **דבהכי פליגי.** בעיקר שירה בפה או בכלי: **מאן דמכשר.** עץ לכל כלי שרת סבר עיקר שירה בכלי והוו להו כלי השיר כלי שרת ואבוב היה במקדש מימות משה והוא של קנה כדתנן בערכין (דף י:) הלכך שאר כלי שרת מיניה ילפינן לאכשורי בשל עץ: **עיקר שירה בפה.** וכלי לבסומי קלא בעלמא הוא הלכך כלי השיר אינן כלי שרת ולא ילפינן מינייהו לדמויי כלי שרת לאבוב של משה: **אין דנין אפשר משאי אפשר.** שאר כלים אפשר שיהיו של מתכת והן מכובדים הלכך ממנורה ילפינן להו ולא מאבוב של משה דהתם טעמא משום שאי אפשר לעשות של מתכת כדמפרש בערכין (דף י:) שצפהו ט) זהב ולא היה קולו ערב נטלו את ציפויו והיו קולו ערב ומאן דמכשר סבר דנין אפשר משאי אפשר דמ"מ אשכחן כלי שרת דעץ: ה"ג **ואיבעית אימא עיקר שירה בפה ואין דנין אפשר משאי אפשר.** וה"פ דכ"ע עיקר שירה בפה וליכא למילף מאבוב ואת"ל עיקר בכלי אפילו הכי מאבוב לא גמר דאין דנין אפשר משאי אפשר: **והכא במילף מנורה בכללי ופרטי או בריבויי ומיעוטי קמיפלגי** ה"ג. ול"ג ממנורה. יש שדורשין את התורה בכלל ופרט ויש שדורשים אותה במדת רבוי ומיעוט הדורשה בכלל ופרט משמע ליה פרט הבא אחר כלל פירושו של כלל הלכך כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט ואפילו דברים הדומין לפרט אין נדונין עמו לפי שהוא פירושו מהו כלל הכלול למעלה זה שאני אומר לך עכשיו ולא יותר וכי אתי כלל שני אחר הפרט בא להוסיף עליו ודייך אם תוסיף עליו את הדומים לו הלכך אי אתה דן על ידי כלל האחרון אלא דברים הדומין לפרט שלא נתרבו מתחילה והדורשה בריבוי ומיעוט לא משמע ליה פרט הבא אחר כלל פירושו של כלל דנימא אין בכלל אלא מה שבפרט אלא משום דבכלל קמא נתרבה הכל במשמע אתי פרטא בתראה למעוטי ממשמעותיה וכי הדר אתי ריבוי אחריני בהדיה אהני לרבויי כל מילי דאלו דברים שהן כעין הפרט לא איצטריך דלא אימעיטו להו ממיעוטא והכי אמר בהדיא בפרק נגמר הדין (סנהדרין דף מה:) גבי כל הנסקלין נתלין דמאן דדריש ריבויי ומיעוטי משמע ליה בריבוי ומיעוט לחודיה בלא ריבוי אחרון כל הדומין לפרט: **מיעט של חרס.** דע"כ מיעוטא למעוטי אתא וזהו הראוי להתמעט יותר מן הכל:

כתנאי

חד תני שואבה. בירושלמי מפרש שמשם שואבים רוח הקודש שהשכינה שורה מתוך שמחה דכתיב ויהי כנגן המנגן ותהי עליו רוח ה' ומייתי עובדא דיונה בן אמיתי שהיה מעולי רגלים ובשמחת בית השואבה שרתה עליו שכינה: **וחד תני חשובה.** בריש מסכת ע"ז (דף ב. ושם) גבי עידיהן ואידיהן מפרש טעמא מאן דתני אידיהן מ"ט לא תני עידיהן ובשמעתין לא דייק הכי ולא בדוכתי טובא בריש כילד מעברין (עירובין דף נג.) מעברין ומאברין ובפ' הגוזל בתרא (ב"ק קטז:) גבי מסיקין ומליקין ובריש פרק שני דיבמות (דף יז. ושם) גבי ראשונה ושניה ד) ובפרק משילין (ביצה דף לה:): **ורבנן סברי עיקר שירה בפה.** תימה דבפ' המוצא תפילין (עירובין קב:) תנן קושרין נימא במקדש אבל לא במדינה ואיכא תנא בגמ' דאמר לא היה קושרה אלא עונבה ועד כאן לא פליגי אלא בתיקון כלי אי דחי שבת משום מכשירי קרבן אבל שיר עצמו לכ"ע דחי ותנן נמי פרק שני דערכין (דף י.) בשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח בשחיטת פסח ראשון ובפסח שני ובי"ט הראשון של פסח ובי"ט של עצרת ושמנה ימי החג אלמא דחי שבת וי"ט דא"א לשמנת ימי החג בלא שבת ולרב ירמיה בר אבא דמסיק בשמעתין בשיר של שואבה פליגי אבל שיר של קרבן לכ"ע דחי ניחא ורב יוסף דהכא איתותב מברייתא וצ"ל דמתניתין דערכין ודעירובין הוה מוקי להו רב יוסף כרבי יוסי בר יהודה ומיהו אכתי קשה דבסוף תמיד נשחט (פסחים סה.) משמע דמילתא דפשיטא היא דאין שבות במקדש ואפי' ר' נתן דמחמיר התם מודה דשבות צריכא התירו ועוד תנן בפירקין (דף נג:) גבי תקיעות של מקדש דבכל יום היו שם עשרים ואחת תקיעות ואפילו בשבת כדדייק בגמרא דבכל יום תנן י) ולא אשתמיט דפליג שום תנא ואין לומר דהנהו תקיעות דאורייתא דהא כ) (דקתני) שלש לפתיחת שערים ותקיעות נמי שלש כדי להבטיל העם ממלאכה דוחות י"ט שחל להיות בערב שבת כדתנן פרק קמא דחולין (דף כו:) י"ט שחל להיות בערב שבת תוקעין ולא מבדילין שהיו משנין בהם במקצת כדמפרש התם טעמא בגמרא וכל הני דהתם דרבנן ולא גזור במקדש ובמילוי המים דכתיב ושאבתם מים בששון ל) גזור וי"ל דלפי שהיה שם רוב כלי שיר חלילים כנורות מצלתים נבלים שצריכים לתקן תדיר גזור בהו טפי מהנך דסגי בשופר דלא בעי תיקון ואגב דגזור בהו גזור נמי שלא יתקעו למילוי המים בי"ט כדמוכח בפירקין (דף נד:) דפריך אי הכי ערב שבת שבתוך החג נמי לא ליחשביה זימנין דלא אשכחן כגון דחל יו"ט ראשון של חג בע"ש כלומר דבצרי להו תקיעות משום דלא תקעי למילוי המים והיינו טעמא כדפרישנא לפי שרגילין בהו להרבות בשאר כלי שיר בלא מספר כדתנן בפירקין (דף נא:) גזרו שלא יתקעו כלל:

כתנאי

עין משפט
נר מצוה

ב א ב מיי' פ"א מהל' בית הבחירה הלכה יח:

* * *

תורה אור השלם

1. וּשְׁאַבְתֶּם מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: ישעיהו יב ג
2. וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה תֵּעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה יִהְיוּ: שמות כה לא

* * *

רבינו חננאל

רב יהודה ורב עיינא, חד הוה תני מתני' השואבה, כדכתיב ושאבתם מים בששון. וחד הוה תני מתני' חשובה, כלומר חשובה ובאה מששת ימי בראשית. תנו רבנן חליל דוחה את השבת דברי ר' יוסי בר' יהודה, וחכמים אומרים אפי' יום טוב אינו דוחה. אמר רב יוסף מחלוקת בשיר של קרבן, דר' יוסי סבר עיקר שירה בכלי, ועבודה היא ודחיה שבת. ורבנן סברי עיקר שירה בפה, ולאו עבודה היא ולא דחיה שבת. ואמר רב יוסף מנא אמינא לה דבהכי פליגי, דתניא כלי שרת שעשאן של עץ, ר' פוסל ור' יוסי בר' יהודה מכשיר. מאי לאו בהא קמיפלגי, ר' יוסי סבר עיקר שירה בכלי, והאבוב כלי שרת הוא, ואמר מר אבוב של משה של קנה היה, שמע מינה דעושין כלי שרת של עץ. ור' סבר דעיקר שירה בפה, האבוב לאו כלי שרת הוא, לפיכך עשאוה של קנה. ודחינן לא [ד]כולי עלמא עיקר שירה בכלי, [ו]ר'בי ור' יוסי בדנין אפשר משאי אפשר פליגי. פי' אבוב אי אפשר לעשותו ממיני מתכות, דגרסינן בערכין פרק שני תנו רבנן אבוב שבמקדש חלק דק קטן היה [שלקנה היה] מימות משה [היה] והיה קולו ערב, וצוה המלך וציפהו זהב ולא היה קולו ערב, ונטלו צפויו וחזר קולו כמו שהיה. אמר ר' פפא היינו חליל היינו אבוב, ותנן א) לא היה מכה באבוב של נחושת אלא באבוב של קנה מפני שקולו ערב כו'. לפיכך אמר אבוב

א) נראה דצ"ל דתנן שם החליל מכה לפני המזבח וכו' ולא היה מכה באבוב כו'.

מסורת הש"ס

א) [תוס' פ"ד ה"ח ותוס' ערכין ספ"א ע"ש], ב) [לקמן נא. תענית כז. ע"ז מז. ערכין יא.], ג) סוטה דף יד: מנחות ד' כח:, ד) [יבמות מו. סא: הוריות ו: זבחים לח. מנחות יט. פב: תמורה טז: יח: נדה לז:] (סוטה יד:), ה) מנחות דף כח:, ו) [זבחים לג:], ז) רש"ל מ"ז, ח) לקמן נא:, ט) המלך. רש"ל, י) גי' מהר"מ ולא פליג שם תנא, כ) [צ"ל קתני], ל) גזור אע"פ שיש להם סמך מן המקרא כו' לתקן תדיר גזור בהו טפי מבהנך כו' כצ"ל מהר"מ,

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' מנא אמינא דבהכי פליגי: (ב) שם ומאן דפסיל סבר אין דנין: (ג) רש"י ד"ה בשיר של קרבן וכו' בשעת ניסוך המים. נ"ב משום חג הסוכות נקט ניסוך המים כי לא היה ניסוך המים אלא בחג ודוקא בתמידי שחר כמו שפירש רש"י במשנה ר"פ לולב וערבה: (ד) תוס' ד"ה וחד תני וכו' ושניה וכן בפרק משילין:

* * *

רבינו חננאל (המשך)

אי אפשר לעשותו ממיני מתכות, כשאר כלי שרת שאפשר לעשותן ממיני מתכות. הלכך אמרינן, ר' סבר אין דנין [שאר] כלי שרת שאפשר לעשותן ממיני מתכות, מן [ה]אבוב שאי אפשר לעשותן ממיני מתכות, ור' יוסי סבר דנין אפשר משאי אפשר. איבעית אימא כולי עלמא לא ילפינן מאבוב דמשה, אי משום דאין דנין אפשר משאי אפשר, [אי] משום דעיקר שירה בפה. והכא במילף ממנורה פליגי, ר' דריש כללי ופרטי, ועשית מנורת, כלל בכל דבר, זהב, פרט זהב ולא דבר אחר, מקשה תעשה [המנורה] חזר, וכלל, כלל ופרט [וכלל] כו', [עד] מאי מיעט מיעט של עץ. ר' יוסי בר' יהודה דרש רבויי ומעוטי, ועשית מנורת, ריבה, זהב, מיעט, מקשה תעשה, חזר וריבה כו'. אמר ר' פפא עיקר שירה בפה או בכלי